

Zitierhinweis

Just, Jiří : recension de : Josef Hejnic / Anežka Baďurová / Hana Beránková / Ila Šedo, Soupis tisků 16. století Západočeského muzea v Plzni, Plzeň : Západočeské muzeum, 2013, dans : Český časopis historický, 2015, 2, p. 576-577, DOI: 10.15463/rec.1189737655

český časopis historický

copyright

Dieser Beitrag kann vom Nutzer zu eigenen nicht-kommerziellen Zwecken heruntergeladen und/oder ausgedruckt werden. Darüber hinausgehende Nutzungen sind ohne weitere Genehmigung der Rechteinhaber nur im Rahmen der gesetzlichen Schrankenbestimmungen (§§ 44a-63a UrhG) zulässig.

na uherských korunovačních medailích a žetonech. Autoři se z pohledu numizmatiků zamýšlejí nad jejich vývojem v časovém horizontu téměř tří staletí, přičemž nastiňují jakousi typologii těchto specifických ražeb. Nedílnou součástí stati tvoří zevrubná analýza reprezentačních strategií alegorické výzdoby korunovačních medailí a žetonů čtyř uherských králů a královen, kterým dominovalo určité jasně čitelné symbolické poselství. V případě Josefa I. (1687) se ústředním motivem stalo vítězné protiturecké tažení habsburských vojsk v Uhrách a jeho oslava jako dědičného uherského krále. U Karla III. (1712) šlo o zdůraznění možného znovusjednocení rozsáhlých území obou rodových větví – rakouské i španělské – pod vládou jediného Habsburka. Zatímco medaile Alžběty Kristýny (1714) opěvovaly nebývalou krásu manželky panovníka, Marie Terezie (1741) byla zobrazována jako „bojovná královna“, jež musela zděděná území vojensky hájit před četnými nepřáteli.

Druhou část práce tvoří pečlivě zpracovaný katalog korunovačních medailí a žetonů z let 1563–1830. Samotný soupis včetně velmi kvalitních barevných vyobrazení jednotlivých ražeb je chronologicky členěn podle jednotlivých panovníků (panovnic) a data konání jejich korunovaci. Po stručném biogramu každého jedince a krátkém zhodnocení dochovaných exemplářů následují snímky aversu a reversu, detailní popis obou částí, údaje o velikosti, váze, datu vydání, autorovi, bibliografický odkaz na literaturu, v níž je katalogová položka uvedena a popsána, její institucionální uložení, včetně inventárního čísla (signatury), případně další poznámky o různých variantách medaile či žetonu.

Práce autorského kolektivu ukazuje jednu z možných cest, jak mezioborově přistupo-

vat ke studiu jednotlivých aspektů raně novověkých korunovaci. Právě korunovační medaile a žetony představují pozoruhodný a v případě historické vědy doposud spíše opomíjený hmotný pramen k poznání reprezentačních strategií příslušníků habsburského rodu a přeneseně také myšlenkového světa či hodnotového žebříčku člověka předmoderní doby vůbec. Obě studie současně naznačují další možný směr, kterým by se mohlo ubírat moderní domácí historické bádání o českých královských korunovacích. Pečlivě sestavený katalog dochovaných ražeb rovněž může sloužit jako praktická pomůcka pro badatele z jiných vědních disciplín a poskytnout bohatý informační materiál pro další výzkum.

Rostislav Smíšek

Josef HEJNIC – Anežka BAŽUROVÁ –
Hana BERÁNKOVÁ – Ila ŠEDO

Soupis tisků 16. století Západočeského

muzea v Plzni (= *Fontes bibliothecarum Musei Plznensis*, vol. 3)

Plzeň, Západočeské muzeum 2013, 326 s.,
z toho 48 s. obrazové přílohy
s reprodukcemi titulních stran tisků
a dobových vazeb,
ISBN 987-80-7247-096-9.

Západočeské muzeum v Plzni má zpracovaný fond rukopisů a nezanedbatelnou část fondu starých tisků na úrovni, kterou by mohly závidět i mnohé větší a významnější instituce. Po katalogích prvotisků a rukopisů, které vyšly jako první a druhý svazek edice *Fontes bibliothecarum Musei Plznensis* v letech 2000 a 2004, byl nyní s větším časovým odstupem vydán díl věnovaný tiskům 16. století ze sbírek uvedeného muzea. Ve spolupráci s Knihovnou Akademie věd

ČR jej připravili přední odborníci v oboru knihovnědy a klasické filologie, přičemž jméno Josefa Hejnice není mezi autory publikace uvedeno na prvním místě náhodou. Zájem tohoto předního českého odborníka na literární humanistickou kulturu o tištěné a rukopisné sbírky Západočeského muzea se datuje již od sedmdesátých let 20. století a vznik *Soupisu tisků* má tedy dlouhou historii.

Katalog je uveden stručným pojednáním o fondu starých tisků, který vznikl zejména zásluhou darů a nákupů. Následuje krátká předmluva, přibližující čtenáři prostředí královského města Plzně v období nastupující humanistické vzdělanosti, přičemž snahou bylo zachytit i stopy dobové péče o arciděkanovou knihovnu, která tvoří jádro uvedené muzejní sbírky. Bibliografický soupis tisků, který následuje, eviduje celkem 164 položek a právě způsob jejich zpracování činí z této publikace pozoruhodné dílo. Vyniká příznačně v době, která je poznamenána poněkud chaotickou snahou o vržení co možná největšího množství digitalizovaných pramenů do virtuálního prostoru, často bez jakéhokoliv zájmu o jejich odbornou bibliografickou evidenci.

Základem popisu jednotlivých exemplářů plzeňského *Soupisu tisků* je transliterace titulní strany, provedená na rozdíl od četných bibliografických příruček poměrně konzervativním stylem s využitím řady specifických typografických znaků. Výsledná forma tak umožňuje zachytit i různé tiskové varianty jednoho a téhož vydání. Následuje fyzický popis tisku, který kombinuje úplný záznam tiskových složek podle kompletních exemplářů s exaktním zachycením případných defektů zkoumaných muzejních exemplářů. Takový přístup vý-

razně zvyšuje uživatelský komfort publikace, neboť badatelé umožňuje učinit si představu o detailním stavu knihy ještě před tím, než ji ve studovně muzea vezme do rukou. Formou transliterace jsou zachyceny i počátky textu klíčových stran tisku a impressum. Pozornosti editorů neušly ani datace předmluv, či jiných částí tisku, které dokumentují kontext vzniku literárního díla. Pečlivě je provedena také ikonografie dřevořezů včetně záznamu jejich rozměrů, či identifikace eventuálního erbovního materiálu.

Silnou stránkou publikace jsou také popisy vazeb a úsilí o maximální zhodnocení všech indicí, které vypovídají o provenienci exemplářů. Editori věnují pozornost rovněž identifikaci náboženských či jiných motivů na plotnách vazeb a reprodukují obsah jejich nápisových polí. Uživatelský potenciál knihy násobí devět rejstříků. Mezi nimi nacházíme i přehled exemplářů, obsahujících rukopisné glosy s údajem o pořizovací ceně, nebo seznam tisků, které byly muzeem digitalizovány. Barevná obrazová příloha, která publikaci uzavírá, dokumentuje to nejcenější z popisovaného souboru tisků.

Způsobem svého zpracování je plzeňský *Soupis tisků* vzorovým počinem, který by neměl uniknout pozornosti jak knihovníků, jimž jde o uživatelsky nejefektivnější zpracování dosud nepodchycených fondů starých tisků, tak badatelů, jejichž zájem překračuje samotnou obsahovou stránku tištěného díla a nenechávají je chladnými jedinečné osudy jednotlivých exemplářů. Na druhé straně je třeba dát za pravdu poněkud skeptickému konstatování editorů, že tímto časově náročným metodologickým přístupem lze zpracovat pouze početné omezené knihovní soubory.

Jiří Just